

Nachtschade-serie

Van 27 november 2004 tot 27 februari 2005 vindt in het Natuurmuseum de tentoonstelling plaats van de Nachtschade-serie van beeldend kunstenaar Olphaert den Otter. Deze serie bestaat uit 30 werken in ei-tempera, 27 op papier (46 x 61 cm resp. 61 x 46 cm) en drie grote schilderijen op doek/paneel. Aan de serie heeft hij de afgelopen drie jaar gewerkt.

Het onderwerp van de werken betreft drie planten uit de bijzondere familie van de nachtschaden: *Mandragora officinarum* of alruinwortel, *Hyoscyamus niger* of bilzekruid en *Atropa belladonna* of wolfskers. Het zijn hallucinogenen, planten die beelden genereren. De actieve stoffen, alkaloiden, beïnvloeden direct de zintuigzenuwen, waardoor visuele gewaarwordingen ontstaan, die hun oorsprong niet vinden in de ons omringende werkelijkheid. De bijzondere aard van deze gewaarwordingen hebben de belangstelling van de kunstenaar gewekt.

De planten hebben een rol gespeeld in de cultuugeschiedenis van West-Europa. De invloed van bilzekruid bij het orakel van Delphi wordt vermoed. De aanwezigheid van alledrie de planten in de zogenaamde heksenzalven is zeker. Deze zalven zijn geen fictie, alhoewel getwist kan worden over het gebruik ervan. Werden ze gebruikt door deelnemers aan magische rituelen (de legendarische heksen-sabbat bijvoorbeeld) of werden ze ingezet door de Inquisitie om "bekentenissen" te bewerkstelligen?

De zalf werd op de oksels en de edele delen gestreken en riep, door opname via de huid, de ervaringen direct op. De werking van de zalven is omschreven. Veelvuldig komen vliegervaringen, transformaties in dieren en communicatie met dieren in de beschrijvingen voor. Gebruik van de planten in zalven of door orale inname (eten van vruchten, trekken van thee van bladeren of wortel bijvoorbeeld) komt sporadisch nog altijd voor. De gebruikers – vermoedelijk nieuwsgierig naar een authentieke middeleeuwse drug met een grote reputatie – lopen een groot risico: de werkzame en de dodelijke dosis liggen dicht bij elkaar.

In de Nachtschade-serie heeft Olphaert den Otter, na een uitgebreid bronnenonderzoek, een beeld gegeven van de planten, hun geschiedenis, werking en mythen. Hij heeft een beeldverslag gemaakt van een reis naar de randen van onze samenleving waar vrijwillige drop-outs door middel van gevaarlijke experimenten proberen een tegenwereld te betreden met eigen wetmatigheden en – letterlijk – eigen beelden. Naast deze beelden wordt op de tentoonstelling bronnen-materiaal getoond: literatuur (oud & nieuw) en botanisch materiaal.